

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za celo leto..... \$6.00
Za pol leta 3.00
Za New York celo leto..... 7.00
Za inozemstvo celo leto... 7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.
Issued every day except Sundays
and legal holidays.
75,000 Readers

TELEFON: 2676 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4657 CORTLANDT.

NO. 215. — ŠTEV. 215.

NEW YORK, MONDAY, SEPTEMBER 13, 1920. — PONDELJEK, 13. SEPTEMBRA, 1920.

VOLUME XXVIII. — LETNIK XXVIII.

NOVI RAZVOJI V STAVKI ITALIJANSKIH DELAVCEV

DELAVCI SO ZASEDLI V TURINU TVORNICI, V KATERIH SE IZDELUJE VOLNENO BLAGO, NADALJE KEMIČNE TOVARNE V MILANU. — SPRAVNA KONFERENCA NI IMELA DOSEDAJ NOBENEGA USPEHA DELODAJALCI PONUJAJO Povišanje PLAČE, A DELAVCI ZAHTEVAJO KONTROLO NAD UPRAVO.

Turin, Italija, 12. septembra. — Delavci so zasedli tri industrijske naprave, ki pripadajo izdelovalcem volnenega blaga in ki nimajo nobenega stika s kovinarsko industrijo. Ena teh naprav je bila zasedena na najbolj dramatični način. Poslopje so obkloplili delavci, ki so bili večinoma oboroženi z revolverji. Stopili so v urad ter zastražili vse izhode. Deklice, ki so bile uslužbene v uradu, so omedlele vspricio prizorov, ki so sledili. Člane uradniškega in delavskega štaba so zbrali delavci skupaj in eden izmed predstaviteljev delavcev jih je pozval, naj se pridružijo gibanju.

Štirideset vodilnih delodajalcev, ki je prišlo na posvet z ministrskim predsednikom Giolittijem, ki se je nahajal v Bordenochia, je izjavilo, da niso delavce le zasedli tvornice, temveč da so zasedli tudi nekako petdeset privatnih hiš, ki so se nahajale v okolici. Izjavili so nadalje, da so pometalji družine na cesto, in da so se sami nastanili v dotičnih stanovanjih.

Franoski generalni konzul je vložil oficijelni protest pri italijanski vladi proti zasedenju Michelin Tire Works, katere tvornice pripadajo neki franoski družbi. Pretest je utemeljil franoski konzul z določbo italijanske ustave s katero se jamači vsem inozemcem pristoje lastnine.

Milan, Italija, 12. septembra. — Več kot dvesto kemičnih naprav so zasedli delavci večeraj pozno zvečer in rdeče zastave se je razobesilo nad tvornicami na povelje, katero je izdala delavska zbornica.

Kemične naprave so zasedli delavci na določeno znamenje, ki je obstajalo v trikratnem piskanju siren. Delavci so se postavili tvornice kljub dejstvu, da so dobili pred kratkim povišanje plače od šestdesetih centov na sedemdeset centov na dan.

Delavska zbornica je v svojem pojasnilu, tikačjem se zaplemba kemičnih tovarn, izjavila, da nima čeli korak namena resnične zaplemba tvornic, temveč da predstavlja edino sredstvo, s pomočjo katerega se hoče zagotoviti delavcem surovine, s pomočjo katerih se bo vodilo industrije naprej.

Decio Baechi, zastopnik delavskih unij in Carlo Bazzi, delegat narodnega sindikata kooperativnih družb, sta predložila delavskemu ministru Labriola memorandum v katerem opozarjata slednjega na potrebo, da se ustvari narodno kreditno banko, ki naj bi imela na razpolago zadosti denarnih sredstev, da se polasti zemlje veleposestnikov ter naprav različnih industrij.

Soglasno s tem načrtom naj bi se razdelilo zemljo med male lastnike ter prepisalo posestno pravico tudi na njih potomce.

Sindikata železničarjev se je sestavil v Bologni ter sklenil pokazati svojo solidarnost s kovinarskimi delavci s tem, da se prepreči odhajanje vlakov v severno Italijo, ki bi prevažali čete ali policije. Tozadavna navodila so bila poslana v vsa železniška središča v severni Italiji.

Vsled tega povelja ni smel vlak, ki je vozil iz Rima v Turin, peljati naprej, dokler se ni odvezalo voza, v katerem se je nahajala kraljeva straža. Naslednji vlak iz Rima, ki je bil namenjen v Milan, je bil ustavljen reditega, ker je imel na krovu 13 karabinjerjev. Na isti način se je postopalo z različnimi vlaki na različnih postajah.

Pogajanja med delodajalci ter kovinarskimi delavci, kojih namen je uravnajte težko, so bila prekinjena danes zjutraj, čeprav so bili delodajalci pripravljeni privoliti v povišanje plače.

Sestanki zastopnikov metalurgičnih delavcev so se vršili naprej, dočim so na drugi strani zborovali tudi delodajalci sami. Delodajalci so sklenili, da so pripravljeno povišati plačo od 60 centov na osemdeset na dan pod pogojem, da delavci takoj izpraznijo naprave.

Delavci, glede katerih je očitno, da stojijo pod vplivom ultraradikalnih elementov, pa zahtevajo, da se jim da v roke polno upravo tvornice, katero naj bi izvrševali takozvani tvorniški svetovi. Prav posebno pa zahtevajo, da se ne sme nobenega uslužbenca odpustiti brez privoljenja takih svetov in tudi ne, da bi se obdržalo v službi ljudi, ki ne uganjajo delavskim zastopstvom.

Delavci zahtevajo nadalje izplačanje denarja za celo dobo stavke ter ono zasedenja tvornic. Vsled teh zahtev delavcev so bila pogajanja tudi prekinjena.

Signor Lusignoli prefekt v Milanu, je vprizoril odločne poskušaje, da napravi konec industrijskemu nemiru, je zadel pri tem na oolčen odpor tako od strani delodajalcev kot delavcev, ki zahtevajo zase popolno kontrolo nad napravami.

Protest proti akciji delavcev, ki so zasedli naprave, se je dalo tukaj izraziti v manifestu, katerega so izdali zastopniki delodajalcev. V tem manifestu se glasi, da niso delodajalci ustvarili premoženja s tem, da so postopali v predsobah ministrov tekom vojne, temveč da so ustvarjali orožje za Italijo s težkim delom, talentom, ustrajnostjo in varčevanjem.

Mase delavcev od danes, — se glasi nadalje v manifestu, — zaslepljene od male skupine profesionalnih politikov, so stavile nemogoče zahteve. Dobile so od nas, česar niso dobile od nikogar, — namreč prosperiteto in moško čast. Dajali smo, dokler smo mogli, delavci so bili naši tovariši in sodelavci. Zahtevali so nato povišanje plače, ki naj bi znašalo na leto tisoč in petsto milijonov lir, dočim niso cele naše naprave vredne več kot tri tisoč milijonov lir.

Manifest opominja na svojem koncu delavce, da je v nadaljnjem tekem trenutku dalekovidnost in solidarnost delodajalcev rešila Italijo ob Pijavi (rešili so jo Jugoslavlani, ki se niso hoteli boriti proti Italiji na temelju sleparskih obljub) in to kljub slabosti vlade.

Sovražniki, ki so nas takrat zabolili v hrbet, so tukaj v naši lastni nežel in oni so danes sovražniki delodajalcev.

Signor Agnelli, eden najbogatejših in najmočnejših industrijskih magnatov v Italiji, se je posvetoval z ministrskim predsednikom Giolittijem v Bordenochia, kjer je slednji na počitnicah Taguedni industrijskelec je bil pozvan v ta kraj, da se posvetoje z ministrskim predsednikom glede položaja. Posledica pogovora je bila, da je Agnelli povzal delodajalce, na priprone s pogajanj z delavci v spravičnem duhu.

Rdeči križ je spravlil v Ameriko par sto ruskih beguncev, katere ramerava sedaj poslata v Francijo. Skupina nam kaže del slednjih. Begunci kot begunke so vsi kot eden, da ne grede v Francijo. — Oblasti zaenkrat še niso na jasnem, kam jih bodo poslale.

DUHOVNİK OPISUJE RAZMERE NA IRSKEM

Nesramno postopanje angleških vojakov. — Ne vpošttevajo ničesar. — Po pomoti ustreljen.

Amerika bi stala trda od presenečenja, če bi izvedela za sedanje razmere na Irskem. — Je izjavil Rev. English iz Whitehall, Mont., ko se je vrnil po trimesnem obisku pri svojih starših na Irskem.

— Moj brat Patrick, ki ni ameriški državljani, čeprav je delal več let v Butte, in jaz sva odpotovala od tukaj pred štirimi meseci, — je izjavil. — Potem ko sva potovala en mesec po kontinentu, sva šla obiskat našega očeta in mater v Limerick na Irskem. Moj oče je farmer ter se ni nikdar niti v najmanjši meri vdeležil Sinn Fein gibanja.

Ob 8. uri zvečer dne 1. septembra, kosva moj brat in jaz ravno hotela oditi v Queenstown, da greva na ladjo, je prišel oddelk angleških vojakov na dom mojega očeta. Vojake je vodil mlad poročnik in opremljeni so bili z ročnimi granatami. Zahtevali so, da odpreva midva kovčega in drugo prtljago. Jaz sem protestiral ter rekel, da sem ameriški državljani.

Poročnik pa je kljub temu ukazal svojim možem, naj odpro kovčega, kar so tudi storili, ne da bi kaj našli. Nato pa so pričeli vojaki brskati po hiši, trgati preproge, snemati slike in tako dalje.

— S kakšno avtoriteto delate to! — sem vprašal častnika.

Potrepal je z roko po taski, v kateri je imel revolver, se ozrl značilno vame ter odgovoril: — S to-le avtoriteto!

Ob enajstih so vojaki odšli ter vzeli brata s seboj. Niso mu povedali, zakaj je aretirani, a so mu rekli, da bo najbrž ustreljen.

Vojaki so nato odšli k sosedu, na dom nekega Daniela Lyncha, farmerja. Lynch ni bil Sinfeinec. Bil je z družino ter molil rožni venci, ko so vojaki vdrli v hišo. Brez pojasnila so prijeli Lyncha, ga odvedli na glavni trg v Limericku ter ga ustrelili.

Naslednjega dne je dobila družina sporočilo od vojaških oblasti, da je bila eksekucija pomotoma izvršena in da je bil neki drugi Daniel Lynch, aktiven Sinfeinec, oni, katerega so vojaki iskali.

ŽUPAN IZ CORKA MacSWINEY UMIRA

Lord-župan iz Corka, ki se nahaja na stradalni stavki, je izgubil zavest. — Njegovo lice je posinelo.

London, Anglija, 11. decembra. Lord-župan iz Corka se nahaja v zelo slabem stanju. Še vedno trpi na bolečinah v glavi in po celem životu. Kljub temu pa je pri zavesti.

Tozadveni buletin je bil izdan ob desetih zvečer in splošno se glasi tako iz oficijelnih kot neoficijelnih virov, da je smrt MacSwiney-a pričakovati vsako uro. Uradniki so očitno tega mnenja, kajti policijska straža krog jetnišnice je bila podvojena danes zvečer.

Pred štirinajstimi dnevi so se zbirale krog ječe velike množice Ircev, a število slednjih se je manjšalo od dneva do dneva, dokler ni bilo danes na lieu mesta dvajst ljudi, seveda z izjemo časnikarskih poročevalcev.

Mase bodo eitate v številnih irskih cerkvah jutri, če bo župan še živel. Dosedaj se niso vršile za njegva nikake maše v angleško-katoliških cerkvah.

Zdravstveno stanje župana MacSwiney-a je dospelo danes do svoje kritične točke. Tako je sporočila Liga za samodoločbo Irske. Bil je videti popolnoma prepaden in prvokrat je omagal tudi njegov duh, čeprav je bilo njegovo telo že več dni dejanski mrtvo. — Je izjavil eden izmed uradnikov te Lige.

Kljub dejstvu, da je to že trideseti dan njegove stradalne stavke, je bil duh župana dosedaj izvanredno čil, čeprav je bil pogosto tako slab, da ni mogel govoriti. Kljub temu pa se glasi da ni vsled tega še pričakovato neposrednega konca.

Zena župana, ki se je mudila v jetnišnici danes popoldne, je izjavila, da ji je jetniški zdravnik povedal da je lahko pripravljena na neposredni poziv k smrti posterji moža, kajti konec je baje blizu Dublin, Irska, 11. septembra. — Arthur Griffith, ustanovitelj Sinn Fein organizacije, je dobil od Evgena Debs, ameriškega socialističnega voditelja, ki se nahaja v ječi ker je krilil takozvano špijo-nažno postavbo, sporočilo, v katerem se obsoja postopanje angleških socializmov v zadevi župana MacSwiney-a. Debs izjavlja, da bi se ne smeli angleški delavci zadovoljiti z enostavnim protestom, temveč izsiliti oproščanje župana.

HARDING ODPUTUJE PROTI ZAPADU

Kekel je, da bo obiskal vsako državo, v kateri se bodo vršile volitve za senat.

Marion, Ohio, 11. septembra. — Čeprav ni narodni republikanski komitej še ničesar sklenil glede kampanje senatorja Hardinga, ki se bo končala dne 25. septembra, se je dalo tukaj vendar izraza donnavanju, da ne bo republikanski izvoljenec le privolil, temveč celo pospeševal agitacijsko potovanje skozi tri tedne tekem katerih bo obiskal vse države od Ohija pa do Californije.

— Če bom šel na zapad, — je izjavil senator Harding časnikarskim poročevalcem — bom zahteval, da obiščem vse države, v katerih se bodo vršile volitve za senat. To je več kot primerno.

To pa pomenja dosti. Senator bo moral obiskati dejanski vsako državo na centralnem zapadu, na severozapadu in ob pacifični obali. V skoro vseh teh državah se bodo vršile važne volilne bitke glede izvolitve senatorjev in v nekaterih teh držav bo prišlo do očitih volitev, vsaj kot kažejo znamenja sedaj. Senator Harding se tega zaveda ter hoče pridobiti volilce za stvar republikancev.

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKE DNEVNIK V ZDREČAVAN

DENARNE POŠILJATVE V ISTRO, NA GORIŠKO IN NOTRANJSKO.

Izvršujemo denarna isplačila popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerno tudi hitro po vseh Istri, na Goriškem in tudi na Notranjskem, po ozemlju, ki je zasedeno po italijanski armadi.

Včeraj smo računali za pošiljanje tre italijanskih lir po sledečih cenah:

50 lir	...	\$ 2.80
100 lir	...	\$ 5.20
300 lir	...	\$ 15.00
500 lir	...	\$ 25.00
1000 lir	...	\$ 48.00

Vrednot denarju sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vsakega dne.

Mi računamo po ceni istega dne ko nam poslani denar dosepe v roke.

Denar nam je poslati najboljši po Domestic Postal Money Order, ali po New York Bank Draft.

Tvrčka Frank Sakser, 68 Cortlandt St., New York, N. Y.

PARNİK "BELVEDERE"

ki je bil določen, da bo odplul 21. septembra, odpluje že 18. septembra.

Kdor želi potovati s tem parnikom, naj se takoj prijavi ter naj potem uredi svoj odhod tako, da je pri nas v sredo, 15. septembra.

Tvrčka Frank Sakser, 68 Cortlandt St., New York, N. Y.

VELIKI IZGREDI V TRSTU

ITALJANSKE ČETE SO SE MORALE POSLUŽITI BOMB IN STROJNIH PUŠK, DA ZATRO USTAJO SOCIOJALISTOV V TRSTU. — TORPEDNI RUŠILCI OBVLADUJEJO JAVNE TRGE.

London, Anglija, 11. septembra. — V nekem brzjavu na Exchange Telegraph Company iz Trsta preko Rima se glasi, da so bilit štiri osebe ubite tekem nekega socialističnega upora, ki se je završil v petek v Trstu. Večje število ljudi je bilo ranjenih.

Trst, Jugoslavija, 11. septembra. — Socialistična ustaja, tekem katere so bile zgrajene po ulicah barikade in tekem katere se je uporabljalo prosto strojne puške, artilerijo in ročne granate, so popolnoma obvladali vse javne trge.

Boji so bili zelo ostri, dočim so trajali. Socialisti, ki so bili dobro oboroženi ter začelni z municijo, so izzvali čete, ki so vprizorile naskok na barikade. Na obedi straneh so pričeli streljati in izmenjalo se je več salv. Dosti vojakov je bilo ranjenih, dočim so imeli socialisti precejšnje izgube.

Ko se je približal večer, je prišla na lice mesta artilerija, pripravljena na kombinirani napad. Še predno se je izvršilo ta napad, je poslal civilni gubernator Mosconi socialistom ultimatum, v katerem se jih je pozvalo, naj se umaknejo s cest. Voditelji ustaje so konečno sklenili udati se ter izpraznili barikade.

Torpedni rušilci so prišli v pristanišče tekem popoldneva ter se zasedrli tako, da so obvladovali vse javne trge s svojimi topovi.

Civilni gubernator je dal povelje, s katerim je prepovedal vsako zbiranje po cestah po deseti uri ter tudi gledanje skozi okna v San Giacomo okraju, kjer so padli pogosto strelni na vojske. Ranjene socialistice so odvedli v cerkev v San Giacomo, dokler niso prišli zdravniki z bolniškimi strežnicami.

MALA ENTENTA SE PREPIRA

Ententa, obstoječa iz Čeho-Slovaške, Rumunske in Jugoslavije, v prepiru radi kontroliranja Donave

Paris, Francija, 12. septembra. Mala Ententa, obstoječa iz Rumunske, Čeho-Slovaške in Jugoslavije, je kot njena starejša sestra pričela na svojem lastnem životu občutiti diplomatske nespornazume, ki se tičejo kontroliranja parobrodstva po Donavi. Podonavska konferenca, ki se je vršila v pričetku preteklega poletja, je poskusno sprejela franoski načrt o internacionalizaciji te reke, a kakor hitro je bila ustanovljena defenzivna federacija, so tako Rumunci kot Jugoslavlani trdili, da skušajo Francozi zasledovati svoje lastne dobičke, mesto da bi dovolili vsem prizadetim državam prsto uporabo edine vodne poti, ki je na razpolago centralnim evropskim državam.

Vsled tega so podonavske države sedaj sklenile, da uveljavijo nov načrt glede Donave in da se bo o tem problemu razpravljalo na zavezniški konferenci, ki se bo vršila v Aix-les-Bains.

V dobro informiranih krogih se izjavlja, da se Jugoslavlani in Rumunci ne bodo hoteli vdeležiti te konference, če ne bodo nudili Francozi bolj primerne rešitve podonavskega problema.

VOLSTEAD IN KVALE. — OBA STA POGORELA.

St. Paul, Minn., 1. septembra. — Ob priliki, ko je potrdilo diskvalifikacijo Rev. O. J. Kvale-a kot republikanskega nominirane za kongres v sedmem okraju, je najvišje državno sodišče danes tudi izločilo kongresnika A. J. Volsteada kot nominirane. Okrajno sodišče je izjavilo, da je Volstead nominiran.

Rev. Kvale, ki je norveški luteranski duhovnik, je porazil Volsteada pri primarnih volitvah. — Skupina volilcev je vložila priziv, soglasno s katerim je Kvale kršil reko državno postavbo in na temelju tega je najvišje državno sodišče razveljavilo njegovo nominacijo.

ARETACIJE RADIKALCEV.

Genova, Italija, 12. septembra. Policija je vprizorila večeraj pogon na neki hotel ter aretirala 100 osumljencev, med katerimi se je nahajalo petnajst Rusov in nekaj Madžarov.

Jetniki so bili dobro založeni z denarjem, a niso imeli pri sebi nikakih izkaznic.

PARNİK "REGINA"

odpluje dne 6. oktobra
Vožnja do Trsta vsestvi vojni davok, stane samo \$93.50.
Kdor želi potovati s tem parnikom, naj nam takoj piše za pojasnilo.

Tvrčka Frank Sakser.

Premislite dobro, komu boste vročili denar za poslati v stari kraj ali pa za vožnje listke.

Sedaj živimo v času negotovosti in slaraba, vsak akna postati hitro bogat, ne glede na svojega bližnjega. Razni agentje in zakotni bankirji rastejo povsod, kakor gobe po dežju.

V teh časih se stavijo v denarnem prometu nepričakovane spreke starih izkušenim in premožnim tvrdkam; kako bo pa malim ceizkušenim začetnikom mogoče izpolniti svoje neutemeljene obljube, je veliko vprašanje.

Naše denarne pošiljate se sadnji čas po novi svesi in na novi način primerno sedanjim razmeram v Evropi dovolj hitro in zanesljivo isplačujejo.

Včeraj smo računali za pošiljanje jugoslovanskih kron po sledečih cenah:

300 kron	...	\$ 3.45	1000 kron	...	10.80
400 kron	...	4.60	5000 kron	...	53.50
500 kron	...	5.75	10000 kron	...	106.00

Vrednot denarju sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vsakega dne.

Mi računamo po ceni istega dne, ko nam poslani denar dosepe v roke.

Denar nam je poslati najboljši po Domestic Money Order, ali po New York Bank Draft.

Tvrčka Frank Sakser, 68 Cortlandt St., New York, N. Y.

"GLAS NARODA"

(SLOVENIAN DAILY)
Owned and Published by
SLOVENIJA PUBLISHING COMPANY
(a corporation)

FRANK BAKSER, President   LOUIS BENEDIK, Treasurer
Place of Business of the Corporation and Address of Above Officers
32 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"Glas Naroda" izhaja vsak dan izvenredno in praznikov.

Ena leto vsake leto za Amerika	Za New York za celo leto	\$7.50
Za cel svet	Za pol leta	\$3.50
Za štiri leta	Za inozemstvo za celo leto	\$7.50
	Za pol leta	\$3.50

GLAS NARODA
(Voice of the People)
Issued every day except Sundays and Holidays
Subscription yearly \$7.50

Advertisement an agreement

Dopisil brez podpis in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošilja po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov prosimo, da se nam tudi prebrnje kvitance naznani, da hitreje najdemo naslovnika.

GLAS NARODA
32 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2576

Nekaj o resnici.

Ko smo se dobrodu nagovorili o socializmu, Ligi narodov, boljševizmu, politiki in veri, smo prišli do prepričanja, da bi bilo dobro na svetu, če bi sledili resnici.

Kaj je resnica?

Istotako tudi lahko vprašate, kaj je ljubezen, kaj je življenje, kaj je elektrika?

Veliko lažje je razložiti najbolj kompliciran stroj kot pa razložiti energijo, ki ga žene.

In na dnu vseh stvari leži resnica najgloblje.

Vi lahko poveste, kako deluje katerakoli teh kosmičnih sil, ne morete pa povedati kaj so.

Vi lahko odvijete in zavijete elektriko, pa ne veste kaj je.

Isto je z resnico.

William James je celo stvar najboljše definirat z besedami: — Resnica je ono, kar hoče delati.

Zmota noče delati.

Delo je oče resnice.

Mi se najprej ne omojmo kake stvari in jo potem napravimo. Mi jo najprej delamo, morda dobro, morda slabo, toda delamo jo in iz tega dela pride razumevanje.

Če bi kovač nikdar ne napravil podkve, predno bi mu vseničliški profesor povedal, kako jo ima napraviti, bi konji bosili hodili.

Kovač ve, kaj more napraviti z rdečim železom in kladivom, ker je to že delal. Njegovo znanje o resnici ni produkt njegove logike, predstavljanja in enerzije, pač pa koncentrirani ekstrakt, kladiva, nakovala in znoja.

Pravi "izvežbani razred" so mesarji, kovači, čevljarji in drugi rokodelci. Kar oni vedo, vedo.

Takozvani "izvežbani" profesionisti", pesniki, zdravniki, duhovniki, pisatelji in učitelji le veče ali manj spretno uglašajo.

Kajti resnica ni taka kot jablana, katero lahko otreseš, ni kot riba, katero lahko vjameš, ni kot beseda, katero lahko zapišeš.

Resnica ni nobena stvar.

Resnica je odnosa od stvari kot je odnosa ideja od dejstva.

In vsled tega se pravi, da je izkušnja najboljši učitelj. To je zato, ker je edini učitelj.

Resnico je treba iskati dolgo, dolgo časa. In vsled tega, ker jo je tako težko dobiti, estajajo naša politična in industrijalna vprašanja neresena.

Večkrat vzame tisoč let, sto vojn in najrazličnejših bolezni, večkrat je treba vpostavititi in strmoglaviti cesarstva, da se v svetovni delavnici proizvede malo količino te dragocene kovine:

— Resnice.

Dopis

Cleveland, Ohio.

Peti koncert Zveze Jugoslovanskih Pevskih Društev se je dovršil nekaterim bolj, drugim manj v zadovoljnost. Vdeležba od strani pevki in pevcev je bila povoljna, ne moremo pa računati na splošno občinstvo. Kje je temu vzrok? Vzemimo n. pr. kakoršnokoli prireditel. Tuinam po časopisih vidimo: "Rojaki, bratje, vsi na plan! Danes se vrši to in to." Samo da se občinstvo skupaj zbomba. Mi smo temu privrajeni, da nam ne škoduje, ne koristi veliko, ako časopisi pišejo z velikimi ali bolj malimi črkami.

Drugeče pa je bilo topot ob koncertu Jug. pev. društev, ker prireditelj je pokrivala vsa mislijenja, zakaj Zveza je nepristranska in širi samo med tujimi narodi jugoslovansko pesem. — Kljub temu so pa žalobno naše časopisi za to prireditel z malo izjemo vsi molčali. Za molk ako bi vprašali, že vnaprej vem, da bi bilo izgovorov dosti, tudi zelo tehtnih, akoprav je drugi vzrok. Pri tem torej ni zamere od strani občinstva na povoljno vdeležbo, ker v splošnosti o koncertu se vedelo ni.

Koncerta ne bom ocenjeval, ker sem skoro prepričan, da je kdo drugi vzel to delo. Mislijenje ne-

katerih, ki so bili navzoči koncertu, je, da je Zveza preveč hrvatska. Resnici na ljubo moramo vzeti v poštev, da je Zveza enakopravna med Jugoslavlani v Ameriki. Ako bi ne bil imel hrvatski jezik prednosti na tem koncertu, godila bi se krivica hrvatskemu društvu "Strossmayer", ki je imelo vso nalogo v rokah za pripravo koncerta ter po svoji zmožnosti tudi postreglo kot je vedelo in znalo. Torej društvu "Strossmayer" lepa hvala!

Priložnost smo imeli ob priliki koncerta obiskati lepo slovensko naselbino v Girardu, O. Nekako 100 oseb ima svoj lastni dom, kateri jim odgovarja za vsako prireditel. L. 1917. je bil dom otvorjen in danes je že skoro brez dolgo. Iz tega se vidi, da so tamošnji Slovenci složni. Pokazali so tudi nam pravo ljubezen. Posebno se moram zahvaliti g. Cikoli in njegovim soprog za postrežbo, katere nismo pričakovali. Ista zahvala gre tudi družini Anžiček, g. Piškurju in vsem drugim. Lepa hvala za njih požrtvovalnost. To bomo znali ob vsaki priliki vpoštevati. Žal, da je čas tako hitro potekel, da smo se morali podati vsak na svoj dom. Lepe spomine smo odnesli od vas.

Primož Kogoj.

Diogen je iskal ob belem dnevu z lučjo moža.

Tudi ameriški narod bi moral prevzeti v sedanjem času Diogenovo vlogo.

Nekega čikaškega zdravnika slave kot "dobrotnika človeštva". Ta zdravnik namreč napiše vsak dan najmanj dvesto receptov za šnops.

Poljaki se pritožujejo, ker so jim Litvinci prekrili nevtralnost. Poljaki pa res še niso izgubili vsega zrnca.

Laški socialni demokrat Cossattini o Peter Zgaga razmerah v zasedenem ozemlju.

Ob priliki razprave o aneksijskem zakonu v laški zbornici je socialni demokrat Cossattini govoril o razmerah v našem zasedenem ozemlju. Iz njegovega govora naj posnamemo naslednje značilne ugotovitve. Govorec o vojaškemu uradu "I. T. O." (Ufficio informazioni per le truppe operanti. — Špijonski urad) je dejal: Od 500 do 600 oseb je bilo interniranih, dasiravno ni zahtevala tega redna potreba ali nevarnost. Kakih 60 oseb se še vedno ne more vrniti domov. Vse nacionalistične osvete, vse najbedasteje smenje so prihajale tako do izbruhov. Poslanec Vassallo je govoril o hišah v Kastvu, ki so pozno odprle svoja vrata našim vojakom, jaz pa sem videl druge hiše, ki zapirajo vrata za prevelikim številom ljudi iz Julijske Benečije. Govorim o ječah v ulici Tigor in pri Jezovitih v Trstu, kar je dokument sramote za civilizirani narod. V celici ki nima več kot tri stirijske metre, sem videl štiri neresnečnike. Nisem se upal vstopiti. In tudi najponožnejši glasovi protesta proti tem razmeram se zadušujejo, svoboda tiska z avstrijskimi zakoni, pred sodiščem pa z najstrožjimi vojaškimi ukazi."

Govorec o nas Jugoslovanih je dejal:

"Naše oblasti so nekaj časa kazale neko dobrosrčnost, ki je ugajala Slovenceem, ali bilo je mnogo obljub, ki se niso izpolnile, in to je bolelo Slovence. Toda to je bilo v središču, na vodilnih in odgovornih mestih, katerim pa se ni posrečilo doseči, da bi jih bili umelo tudi izvrševalni organi. Tako se je v splošnem preveč smatral vsak Sloven za volhuna, za sovražnika. Odtod vsa ona politika preganjanj in terorizma, ki se je še vedno bolj poostrovala, odkar so se začele nakopicevati težave pri reevanju jadranskega vprašanja. V slovenskih krajih zakoni, svoboda in pravica ne obstoje: tu vlada samovolja posadnega poveljnika, občinskega komisarja, brigada,

dirja, zadnjega orožnika. Organizacije se zatirajo, prepovedujejo se sestanki, učiteljstvo se preganja, vrše se hišne preiskave brez vsakega aloga, s kršenem vsakega varstva. Odloki, nanašajoči se na hranitev vojaških predmetov v deželi, kjer je bila vojna, dajejo pretvezo za aretacije na velike. Največja barbarska nasilja orožnikov, celo umori brez povoda so na dnevnem redu. In v tem pasu je, vam v strahovit opomin, neizogibno vašo obsodbo, razpaslo po Istri najhujše rokovanjstvo z ropi, napadi in plenitvami. Če ne sprejmete predloga o samoodločbi, kakor ga vam predlaga socialnodemokratska skupina, se izogibajte vsaj nstvarjanju povodov za bodoči iredentizem, vire neizogibnih vojen. Poskrbite, da bo šim manj tujev na oni strani meje, in onim, ki ostanejo, priznajte lojalno in politično enako svobodo, kakor je naša, pravo do varstva njihovega jezika v ljudskih in srednjih šolah, pravo uporabe njihovih jezika v njihovih poslih in pred sodiščem, spoštujte jih kot sodržavljane. In če hočete dati izraza svojem obžalovanju, da se je kršilo državljansko življenje, da so se oplenjale hiše in požigale, da so se razdevale in uničevale knjižnice in organizacije — Slovenom in socialistom, ki so bili žrtve — povrnite po krivem obljub, ki se niso izpolnile, in to je bolelo Slovence. Toda to je bilo v središču, na vodilnih in odgovornih mestih, katerim pa se ni posrečilo doseči, da bi jih bili umelo tudi izvrševalni organi. Tako se je v splošnem preveč smatral vsak Sloven za volhuna, za sovražnika. Odtod vsa ona politika preganjanj in terorizma, ki se je še vedno bolj poostrovala, odkar so se začele nakopicevati težave pri reevanju jadranskega vprašanja. V slovenskih krajih zakoni, svoboda in pravica ne obstoje: tu vlada samovolja posadnega poveljnika, občinskega komisarja, brigada,

Popokatepetl preti z novim izbruhom.

V Mehiki opazujejo Indijanci s ka, ki je bila Iztaauhualt, je umrtrahom Popokatepetl, veliki ogla, a Popokatepetl je živel še naprej, obsojen, da zre vedno na mrtvo lice ženske, katero je ljubil. V svoji bolesti se je večkrat stresel in žareče solze so tekle po njegovem licu navzdol.

Ko je prišel Cortez do gore, do mu povedali domačini, da ni bilo še nikdar človeka, ki bi splezal na vrh Popokatepetla. To je zadošovalo pustolovskemu Špancu, da poskusi prilezati na goro in razventega je bil še eden njegovih žastnikov, Giego Ordaz, kojega rivalstva se je bal. Videl je, da bi imelo uspešno splezanje na goro za posledico respekt Indijancev in da Ordaza najbrž ne bo nazaj, če bi kaj takega poskusil. Vsled tega je poslal Ordaza z devetimi Španci ter več Indijanci na vratolomno podjetje.

Drzni možje so prišli najprvo skozi gosti tropični gozd in zatem na velike obronke iz strjene lave, preko katere je ležal večni sneg. Ko je prišla skupina do konce gozda, so se Indijanci vrnili. Španci pa so plezali naprej, dokler jih niso skoro zadušile pare žvepla. Prisljeni so bili vrniti se, a prinesli so s seboj par velikih ledenih sveč, katere so našli ob obronku. To je bilo dosti, da je bil vzburjen respekt Indijancev. Španski kralj Karol V. je imenoval pozneje Ordaza vitezom ter mu dal dovoljenje, da sm nositi v svojem grbu sliko ognjenika.

Dve leti pozneje je poslal Cortez nadaljno skupino ljudi na Popokatepetl v namenu, da preskrbi žveplo, katerega mu je pričelo primanjkovati. V onem času je ognjenik počival. Španci so prilezali do roba kraterja, kojega obseg je znašal eno miljo. Celo ekspedicio je vodil neki Montano, ki se je spustil več kot enkrat v krater do globine 400 črevljev.

V modernem času se je smatralo premaganje Popokatepetla za sorazmerno lahko nalogo in neštevilni turisti so v preteklih letih prilezali na ognjenik.

Z vrha Popokatepetla se nudi očesu ena najbolj sijajnih panora-

ma, ki je bila Iztaauhualt, je umrtrahom Popokatepetl, veliki ogla, a Popokatepetl je živel še naprej, obsojen, da zre vedno na mrtvo lice ženske, katero je ljubil. V svoji bolesti se je večkrat stresel in žareče solze so tekle po njegovem licu navzdol.

Ko je prišel Cortez do gore, do mu povedali domačini, da ni bilo še nikdar človeka, ki bi splezal na vrh Popokatepetla. To je zadošovalo pustolovskemu Špancu, da poskusi prilezati na goro in razventega je bil še eden njegovih žastnikov, Giego Ordaz, kojega rivalstva se je bal. Videl je, da bi imelo uspešno splezanje na goro za posledico respekt Indijancev in da Ordaza najbrž ne bo nazaj, če bi kaj takega poskusil. Vsled tega je poslal Ordaza z devetimi Španci ter več Indijanci na vratolomno podjetje.

Drzni možje so prišli najprvo skozi gosti tropični gozd in zatem na velike obronke iz strjene lave, preko katere je ležal večni sneg. Ko je prišla skupina do konce gozda, so se Indijanci vrnili. Španci pa so plezali naprej, dokler jih niso skoro zadušile pare žvepla. Prisljeni so bili vrniti se, a prinesli so s seboj par velikih ledenih sveč, katere so našli ob obronku. To je bilo dosti, da je bil vzburjen respekt Indijancev. Španski kralj Karol V. je imenoval pozneje Ordaza vitezom ter mu dal dovoljenje, da sm nositi v svojem grbu sliko ognjenika.

Dve leti pozneje je poslal Cortez nadaljno skupino ljudi na Popokatepetl v namenu, da preskrbi žveplo, katerega mu je pričelo primanjkovati. V onem času je ognjenik počival. Španci so prilezali do roba kraterja, kojega obseg je znašal eno miljo. Celo ekspedicio je vodil neki Montano, ki se je spustil več kot enkrat v krater do globine 400 črevljev.

V modernem času se je smatralo premaganje Popokatepetla za sorazmerno lahko nalogo in neštevilni turisti so v preteklih letih prilezali na ognjenik.

Z vrha Popokatepetla se nudi očesu ena najbolj sijajnih panora-

Peter Zgaga

Eckertov umor v New Yorku, ki je vzbudil toliko senzacije po celi deželi, so položili k ostalim, kot naprimer umor Elwella in dosti drugih.

Marsikateri mladenci, ki se sklenil študirati medicino, si bo sedaj stvar dvakrat premislil, ko bo čul, da ne sme samemu sebi prepisati zganja.

Dober vzrok. Sin očetu pri koncertu, kjer igra umetnik na klavir: — Oče, zakaj pa je ona omara tam odprta?

Oče: — Ker bi se drugače pri tem kravalu razpočila.

Zdravnik po škenskem okusu. Gospa svoji prijateljici: — Če imaš nevrastenijo, pojdi k mojemu zdravniku. To je najkрасnejši človek, kar sem jih kdaj videla. Prva stvar, katero te vpraša, je: — In kakšno bolezen si želite pravzaprav?

Prej so govorili, da ni pijanec ničak uspešen človek.

Sedaj je pa drugače. Sedaj mora biti človek proklete uspešen, če boče postati pijanec.

Poljska in Rusija sta v miru, toda tekem tega miru se bodo boji kot ponavadi vršili.

V poskusnih zakonih ni ničesar novega. Nekateri celo pravijo, da je vsak zakon edinole poskus.

Pribita istina:
V New Yorku stanejo jabolka od 15 do 20 centov funt.

Farmerji jih prodajajo po poldrugih cent funt.

Saj sem že večkrat rekel: izražanje je pri pisanju glavna stvar. Le pogledjte, kako ga je pokidal neki moj kolega, ki je zapisal:

In grafica je vzela mladenčica pod svoje okrilje.

Mehiški vojni tajnik je odslovil petnajst generalov.

Mehika bo imela v najkrajšem času petnajst novih armad.

V Detroitu je baje gazolin po 40 centov galona.

To ni nič. V New Yorku ga pijejo po štirideset centov drink.

Gospodična, kdo pa je oni možki, s katerim sem vas videl večerjati?

O, to je pa moj sedanji prihodnji.

Skrbi ubijajo veliko ljudi, a brezbriznost jih umori še veliko več.

Ne dam dosti za vero, toda vseenc me je nekoliko zbudilo v srec, ko sem čital te dni:

V neki judovski cerkvi bo imel na židovsko novo leto rabidr. Wise predavanje z naslovom: — Vzvišenost judovstva in nerramnost krščanstva.

Te dni mi je pripovedoval prijatelj:

Za vraga ne moreš dobiti dečleta v New Yorku. Celno noč sem stal na kormerju, obgovarjal sem jih, pa se ni nobena zmenila zame. Moj Bog, če bi bil jaz ženska! Kako postrežljiv bi bil vsakemu! In kako čip, kako čip!

Poprej in pozneje.
Marsikateri mladi par se dogovori, da se bo poročil in to je zadnja stvar, glede katere se dogovori.

POZOR ČITATELJI!

Danes je začela izhajati na zadnji strani našega lista zopet nova črtica iz zbirke "SVEČENIK IN DETEKTIV". Ker nima s prejšnjimi nobene zveze, začnete lahko čitati danes.

Uredništvo.

Jugoslovanska Katol. Jednota

Ustanovljena l. 1898   Inkorporirana l. 1900

GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni Uredniki.	Poveljniki.
Preradniki: MIHAIL BOVANSKI, Box 179, St. Paul, Minn.	Preradniki: GEORGE J. PORENTA, Box 179, St. Paul, Minn.
Podpredsed: LOUIS BALANT, Box 106, Pear Avenue, Lorain, O.	Podpredsed: LEONARD SLABODNIK, Box 496, Ely, Minnesota.
Tajnik: JOSEPH FISHER, Ely, Minnesota.	Tajnik: JOHN RUPNIK, S. E. Box 24, Ely, Minn.
Blagajnik: GEO. L. BROZICH, Ely, Minnesota.	Blagajnik: JOHN FLAUTZ JR., 432-7th Ave., Ely, Minn.
Blagajnik nepoplačanih smrtnin: LOUIS COSTELLO, Salka, Colo.	Blagajnik nepoplačanih smrtnin: JOHN MOVERN, 224-2nd Ave., Duluth, Minn.

Vrhovni Zdravniki.
Dr. JOS. V. GRAHEK, 543 E. Ohio Street, N. S., Pittsburgh, Pa.

Nadzorniki.
JOHN GOUER, Ely, Minnesota.
ANTHONY MOTZ, 9641 Avenue M, So. Chicago, Ill.
SVAN VABOGA, 5128 Natrona Alley, Pittsburgh, Pa.

Vse stvari tikažoč se uradnih sešev kakor tudi denarne pošiljate naj se pošiljajo na glavnega tajnika. Vse priložbe naj se pošiljajo na predsednika poročnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in sploh vsa sdruva vlika spričevala se naj pošiljajo na vrhovnega zdravnika.

Jugoslovanska Katoliška Jednota se priporoča vsem Jugoslovanom na obliem pristop. Jednota posluje po "National Fraternal Congress" lestvic. V blagajni ima okrog \$300,000. (tristotisoč dolarjev). Bolniški podpor, odškodnin, in pomirnin je izplačala še nad poldrug milijon dolarjev. Jednota vdelež okrog 8 tisoč rednih članov (ve) in okrog 3 tisoč otrok v mladinskem oddelku. Društva Jednota se nahajajo po raznih slovenskih naselbinah, Tam, kjer jih še ni, priporočamo ustanovitev novih. Kdor želi postati član naj se oglasi pri tajniku bližnjega društva JSKJ. Za ustanovitev novih društev se pa obrnite na glavnega tajnika. Novo društvo se lahko vsnovi s 5 članii članicami.

Povesti o opicah iz Indije in Japonske.

Opica je v Indiji božanstvo, a ne zavzema posebno visokega mesta v ceni Japonceev, čeprav pripovedujejo slednji marsikatero čudno povesti o opicah ter jih rabijo kot predmet v umetnosti.

V Indiji pa je Hanuman, bog opice, zelo priljubljen. Ko je kralj demonov odvedel Sito v Ceylon, je bil Hanuman, ki je s svojimi čredami opic zgradil most preko ožine med Indijo in Ceylonom. Opice so bile tudi glavne zaveznice Rama v bitki, s pomočjo katere je porazil demone ter oprostil svojo ženo. V Indiji je komaj najti tempelj, v katerem bi ne bilo podobne Hanumana, v notranjosti ali zunaj. Najti pa je tudi veliko število svetščič, ki so direktno posvečena Hanumanu.

Na Japonskem pripovedujejo številne povesti o opicah in nekateri jih hočemo tukaj navesti, čeprav prepričanostim lastni razsodbi čitatelja, če veruje vanje ali ne.

Prva povest prihaja iz Šimano province. V neki vasi te province je živel neki kmet s svojo ženo in v hiši kmeta se je tudi nahajala opica s svojim mladim. Nekega dne, ko je žena farmerja postavila na ogenj velik kotel z vodo ter odšla nato ven, je mlada opica, ki se je igrala naokrog, padla v vrelo vodo ter se oparila do smrti. Ko se je žena farmerja vrnila ter videla, kaj se je zgodilo, je mogla storiti ničesar drugo, kot jokati se poleg stare opičje matere, ki se je tudi jokala.

Ko se je farmer vrnil, je izjavil, da gre za nesrečen slučaj, za katerega ne more biti nikdo odgovoren. Ponudil je opici prostost, da se vrne v svoje grče ter najde uteh kot jo more. Opica je nato dvignil pokrov kotla, kot da hoče reči: — Če bi bil pokrov na svojem mestu, bi se kaj takega ne moglo zgoditi. Farmer in njegov žena je to ganilo in raditega tudi nista odgovorila, kot bi lahko.

— Če bi primerno pazila na svojega mladiča, bi se ne igral v bližini kotla.

Opicie je nato vzela svojega mladiča ter zapustila hišo. Farmer ji je sledil daleč, da vidi, kaj bo storiila in gled, ko je prišla do mostu preko deroče vode, je pritisnila svojega mladiča na prsi ter skočila v globino. — To pomenja za Japoncee srečen in zadovoljiv konec.

Naslednja povest je ona nekega lovca, ki je ustrelil v gozdu veliko opico ter prinesel s seboj njevo truplo, katero je obesil v svoji hiši v bližini ognjišča. Ker je bil izmučen, je šel takoj spat. Kmalu pa je njegov spavanje prekinil neki lahen šum. Vstal je, da vidi, kaj je ter našel dve majhni opici, očitvidno mladiča ustreljene opice, ki sta se gledi pri ognju ter objemali truplo mrtve opice v brezupnem naporu, da jo obudita zopet v življenje. Lovca je bil tako ginen od tega izraza otroške ljubezni od strani opic, da se je takoj odpovedal svojem načinu življenja ter postal pobožen budista.

Ostale povesti dni je posvetil molitvi ter izpolnjevanju predpisov glede usmiljenja.

Tretja povest je zgodovinska, — namreč iz Asikaga dobe. Asikaga šogun (mikado ali sorodnik njegov) je imel upornega sorodnika, o katerem je izvedel, da kuporazil demone ter oprostil svojo ženo. V Indiji je komaj najti tempelj, v katerem bi ne bilo podobne Hanumana, v notranjosti ali zunaj. Najti pa je tudi veliko število svetščič, ki so direktno posvečena Hanumanu.

Stvari so že pričele slabo izgledati za upornega sorodnika šoguna, ko je nenkrat skočila neka krotka opica, ki se je mudila v gradu, na mogočejo moža ter mu izpraskala obo očesa. Naskakujoče armada je pobegnila, ko je videla, da ni grad je bil rešen, — vsaj za enkrat.

Iz teh povesti je razvidno, da pripisujejo pripovedovalci povesti opici veliko inteligenco in da mislijo o njih, da so zmazne dajati ljudem dober vzgled.

Vsa znamenja kažejo, da so napravile opice prav poseben vtis na stare hebrejske pisatelje. Opice so bile le ena izmed številnih posebnosti, katere je kupoval Salomon, da zabava z njimi svoje tujerodne priležičnice.

Tudi v literaturi se nam prikazuje opica. Kipling je napisal grozno povest o veliki opici, ki je imela preveč ogizna v sebi ter umorila ženo svojega lastnika. Tudi Allan Edgar Poe nam pripoveduje povest o opici-morilki iz Rue Morgue v Parizu.

Čast Rudyardu Kiplingu.

Slavni pisatelj "Knjig džungle" in "Sedem morij" je bil nedavno tega imenovan za častnega doktorja edinburškega vseučilišča. V govoru, ki ga je imel na pojedini, prireditelj, pri tej priliki po edinburškem vseučilišču, je poveljeval duha požrtvovalnosti, vdanosti in stanovitosti, ki je značilen za škotski narod in za vir, iz katerega ta duh izhaja. "Bil je to John Knox" — je dejal — "ki je celo svoje življenje oznanjeval in izvrševal načelo, da imajo ljudje glede vere in vesti tako živeti, kakor bi imeli za svoje delo dajati odgovor svojem "Stvarniku"

LISTNICA UREDNIŠTVA.
A. J. Stockett, Mont. — Žal, da nam ni drugega znanjo ket ono, kar je bilo objavljeno v listu. Sicer je bodo pa takoolitako jetniki v najkrajšem času vrnili in se vam ne izplača pisati, posebno, če ne veste natančnega naslova.

Zrtva ljubosumnosti.

Novela. — Spisal dr. Stojan.

(Nadaljevanje.)

Zdaj je stoprav zapazila, da se je bil storil mirak in da so se že svetle zvezdice prižigale na nebu. Nevede se je bilo dekletko predolgo zakasnilo. Zatorej hitro vstane, poljubi križ, ki je kinal materin grob, in nato se loči od dragega jej mesta. Žive duše ni bilo videti več na mirodvoru; in tedaj jame deklica obhajati strah na samotnem mrtvem kraju in tem bolj se ona potvizi. Prišedši do izhoda, pa se še enkrat ozre na pokopališče, a glej, tam-li je bil nekdo si videti. V dolgo, temno haljo zavita moška podoba je naravnost korakala proti onemu grobu, kjer je bila nekako prej ona sama molila.

"Hvala Bogu, da je le še nekdo, na mirodvoru", tolaži se deklica. "Ta človek je gotovo iz sosesčine doma. Zakaj bi pa bil ravno ob grobu moje matere obstal?" — Takaj pri izhodu hočem počakati nanj. Greva vsaj lahko nekaj časa skupaj, in tedaj me ne bo strah in groza obhajala."

Vestno je gledala Grozdanka, kaj dela ta prikazen na grobu. In sedaj je videlo dekletce, kako je ta človek — zdelo se ji je, da je moški — vzel izpod halje velik, krusen venec ter ga položil na grob njene matere. Nato pa je pokleknil in molil.

Tesno je že prihajalo deklici, meneč, da ne bo več moza z mirodvoru, in ona bi morala potena v temi hoditi sama domu. Ali k sreči moč vstane naposled ter pride k izhodu, a Grozdanka spozna v njem — grajsčaka Pontonija.

Prav srčno se je razveselila deklica, uglečavši znanega gospoda. Dobro je vedela, da ji grajsčak nič hudega ne stori. Saj ji vselej, kadar jo vidi, kaj dobrega podari. Sedaj dobil nekaj zlatnega, sedaj lepo podobico, drugikrat zopet kak križec od njega. In ko se je bila z njim sesla pred enim letom v logu, kjer je on lovil, vzela jo je bil s seboj na svojo grajsčino in ondaj ji je bil razkazoval, kar njegov grad premore. Vse podobe, velike in majhne, vso srebrnino in zlatnino, katero shranjuje od starega svojega očeta, vse prostore, lepo okrašene dvorane in sobane je videla ondaj naša Grozdanka. In naposled se ji celo pokazalo železnega viteza. Ali tega se je deklica hudo prestrašilo, ko razložila s svojo bojno opravo in orožjem, a grajsčak jo tedaj ujame v naročje, pritisne na svoje srce ter poljubi v lice. Dekle pa se mu iztrga siloma iz rok in zbeži kakor srna iz njegovega gradu.

Dolgo je gledal Vekoslav za njo ter vzdihnil globoko. V teh trenutkih pa se spomni Grozdankine matere, lepe Vide, kako je mladi fantek še igral na trati z njo in kako se je bil že tedaj navzel goreče ljubezni do nje ter jo tudi pozneje iskreno ljubil, ali v njeno, drugih in lastno svojo nesrečo!

Tako žali spomini so čestokrat obhajali Vekoslava. Niti podnevu niti ponoči ni se mogel izbiti strašnih misli. Zdaj se mu je zdelo, da leži pred njim na tleh Vida mrtva in vsa krvava. In on sam, on sam jo je usmrtil, potem ko ji je dal pitl omamljivega strupa... A zdaj pa stopi predenj rabelj, vihteč goreč meč. On beži pred njim, ali neizmerno brezno mu vstavi stezo in pot. On se hoče ubraniti maščevalni roki, a le en mah in udar, in se zvrto glavi v neskončni propad, kjer se razleti kakor solčni prah.

Take sanje so čestokrat mučile Vekoslava. Tedaj pa je gstal in šel na mirodvor ter molil za svojo nesrečno prijateljico. A nikdo ga ni smel videti, da hodi skrivši na grobje. Zatorej je bil tudi na današnji dan prišel stoprav v mraku na to blagoslovljeno omesto ter molil, spominski venec položivši na grob, za nesrečno žrtev.

Grajsčak se je lil tedaj Grozdanke zelo prestrašil, meneč, da ga ona nalašč zalezuje. Ali ko mu deklica pove, da se je nevedoma tako dolgo zamudila, ter ga prosi, ali sme z njim skupaj iti domu, očaja se mu srce, in on postaja zgovoren in priljuden.

"Tudi jaz sem tvojo mamico dobro poznaval. Bila je ravno tako, kakor ona si ti, Grozdanka. Dostikrat je prihajala k nam v grad, in tam smo igrali skupaj

moji dve sestri, tvoja mamica, tvoj oče in jaz. Tistega časa se še vedno z nekim čudnim veseljem spominjam. Zatorej pa obiskujem vsako leto na ta dan tvoje matere grob in molim za njeno dušo eden ali dva očenaša."

"Ali ste, gospod grajsčak, tudi za mojega ateka kak očenaš zmogli?" poprašna žalostno deklica; kajti težko se je zdela vestni hčerki, ako bi nikdo drug ne molil za njega, kakor ona.

"Za — tvojega — očeta?" odvrne jecljaje Vekoslav in se globoko zamisli.

"Ali niste molili za mojega ateka? Zakaj pa ne? poprašuje zopet dekletce grajsčaka.

"Saj se niso tvoji oče umrli, deklice", odgovori Vekoslav, nevedč prava zprav, kaj je izustil.

"Moj ata še niso umrli, pravite? Ali je to res? Ali veste vi to? Povejte mi no, kje pa so. Ali še pridejo kdaj domu, da jih vidim, objamem in poljubim?... Tako lepo, s sklenjenima rokama vas prosim, gospod grajsčak, povejte mi, ali je res, da še moj atek živijo in kje? Iskati jih hočem, naj ti jih moram, grem-li tudi na konec sveta!"

Grozdanka je sklenila roki, pokleknila pred grajsčaka ter ga solznih oči prosila, naj ji pove, kje so njen oče. Ah grozen in nesmiljen se je dozdeval nevedni deklici grajsčak Pontoni. Zakaj on ji ni hotel prošnje uslišati, rekoč, da je prisegel njeni babici Jeri da ne pove tega nikomur. Stara mati ji bo sama razodela vse, naj jo le tako lepo prosil kakor njega.

Težkega srca je že na isti večer pričakovala mati Jera svojo vnukinjo domu. Same skrbi in strahu za svojo Grozdanko ni si vedela sivolasa žena več pomagati, videč, da ni deklice od nikoder. Ona pošlje tedaj dekle Grozdanki naproti, naj jo spremlja v nočni temini ter privede hitro domu. In ravno ko se je bila deklica ločila od grajsčaka, pride ji služkinja naproti.

"Ali te ni nič strah, Grozdanka?" nagovori jo služabnica.

"Zakaj bi me bilo strah? Saj sem imela lepo tovaršijo. Spremljal me je sam gospod grajsčak blizu do semkaj."

"Kaj, grajsčak Pontoni?" začudi se deklica. "Moj Bog, in ti si upaš ponoči hoditi sama s tem uplačkom? Bog ne zadeni, da bi to vedeli tvoj — oče!"

Tiho je sicer izustila jezičasta deklica zadnje besede, ali vendar jih je slišala nedolžna deklica. V istem trenutku pa se začuje od daleč že klic in krik matere Jere, in to je bil zapretilo, da ni mogla Grozdanka dalje popraševati po temnih skrivnostih. — (Pride še.)

INDIJSKE ZAPOVEDI ZAKONSKI ŽENI.

Zanimivo so in se glase: Ženi je mož edini bog na zemlji. — Bodisi mož še tako star, grd, odbijajoč in sur v, da čeprav bi razsipel vse svoj imetek, vendar glej, žena, da ga spoštuješ kot svojega gospoda in mojstra, da ga spoštuješ kot svojega boga. — Vsaka poročena žena varuj se pokazati možem, ki imajo telesne in duševne prednosti, kolikšnaj zanimanja. Žena naj si nikoli ne dovolji, da bi sedela z možem ob isti mizi, ampak naj smatra kot čast, če sme to jesti, kar on pusti. — Če se mož smeji, smeji se tudi ona in naj se joče, kadar on joče. — Vsaka žena, in naj zavzema katerokoli družabni stopnjo, naj pripravi svojemu možu z lastno roko njegovo najljubšo jed. — Da bo ugajala njegovim očem, naj se umiva v čisti vodi, v zafranovi vodi, naj se počese in mazili ter nariše na čelo rdeče znamenje. — Če je nje mož v tujini, naj se posti, naj leži na tleh in odloži nakit. — Ko se povrne, naj mu gre vriskajoč nasproti in mu daj račun čez svoje vedenje, svoje besede in misli. — Če ji dela očitanja in jo kara z ostrimi besedami, naj se mu za dobroto zahvali. — Če jo tepe, naj potrpežljivo prenese kazen, naj mu roke poljubi in prosi za odpustitja, ker je izvala njegovo jezo.

Češki socijalisti proti štrajkovski epidemiji.

Štrajki so se zadnje čase strašno razširili. Kar za vsako malenkost se vasih grozi s štrajkom. Postali so takorekto nekaka zabava, brez katere izvesto krogi ne morejo izhajati. Ako je štrajk opravičen vsestransko, potem je to res štrajk in ne samo škodovanje in nagajanje. "Češko Slovo" je izpregovorilo te dni besedo k štrajkom pa pravi: "Žalostne gmožne razmere delavskega ljudstva štrajki ne izboljšajo, draginja se zopet kmalu občeni in številke lete vedno višje. Treba pa si zapomniti dejstvo, da podjetja z zvišanjem plač v glavnem niso prizadela, kajti ona prenesejo zvišano režijo na konsumente in dobičkej gre enomerno, višje. Najbolj je prizadeta pri celem procesu država, ki trpi vsled administrativne destrukcije uradnikov in nameštencev slabo plačanih, ker jim ne more regulirati plač s tempom prijetnega podjetnika, ker nimajo prava za to. Šepa, da bi vsaj nekoliko zboljšala življenje svojim uslužbencem, pa dela dolgove, neskončne dolgove. Jedino stališče pri tej besedi je to, da si je treba pri vsaki koraku za zboljšanje stanja stav, vprašanje, ali bodo cene ostale ali gibanje ne bo bolj škodovalo celoti kakor pa koristilo jedni skupini. Državno zavest morajo imeti pri vsakem koraku ne le politični činitelji, marveč tudi oni, ki se potegujejo za gnotno zboljšanje. V našem narodu se prav s stališča interesov delavskih slojev ne smejo začinjati štrajki lahkomišlno."

Ostajam z iskrenim pozdravom, Minister za socijalno politiko Kraljevine S. H. S. Vekoslav Kukovec, i. r.

POZDRAVI IZ NEW YORKA.

Pred odhodom iz New Yorka pozdravljam vse moje prijatelje v Library, Pa., posebno pa R. Hribarja in A. F. S. Hermljanja v Delmont, Pa., P. F. Supančiča v Ark, Okla. Pozdrav vsem znanec in pečlarje L. II. in III. razreda v Moon Run, Pa. Pozdravljam V. in L. Butjave, P. Razpotnikove, M. A. Bartoličeve, V. Kraljeve, M. Florjančičeve in vse ostale prijatelje. Zahvalim se mojim sopečlarjem N. Jogerju in M. Škrinjarju, ki sta mi dala za slovo 14 dni hrano brezplačno in tudi preskrbela, da moja popotna torba ni bila prazna, ko sem zapustil Moon Run. Posebno se pa zahvaljujem mojima švakoma N. in Val. Jogerju za darilo, katero sta mi izročila v Pittsburghu za mojega sina Ivana. Srčna hvala N. in V. Jogerju in M. Škrinjarju, ker ste me spremlili na kolodvor v Pittsburgh, Pa. Podali smo si roke v zadnji pozdrav in slovo v upanju, da se zopet vidimo v Jugoslaviji. Živeli! — F. Kos.

Na povratku v staro domovino pozdravljam še enkrat vse moje znance in prijatelje, osobito obitelji P. Razpotnik, J. Možina, F. Maček, L. Butja in J. Pivk v Moon Run, Pa., M. Klopčič v Burgettstown, F. Klemenc in vse njegove fante na Cliff Mine, Pa. Na svidenje v Jugoslaviji! — V. Weber, na potu v St. Vid pri Ljubljani.

Predno se podam na parnik, pozdravljam vse prijatelje v Clevelandu, O., posebno pa mojo hčer Mary Bajt in Johna Bajt. Srčna hvala jima, ker sta me spremlila na kolodvor. Pozdravljam tudi moja prijatelja Franka Bajt in Mary Bajt in vso družino, Antona Kotar, Franka Zupančič in sploh vse naše rojake. Na svidenje v Jugoslaviji! — Frank Žabkar iz Rake.

Predno se podam na pot proti staro domovini, pozdravljam mojega brata Franka Ovnček, kakor tudi Franka Kovačič, Louisa Ambrožič, Johna Kastele, Antona Jerman, Louisa Murn in soprogo, Franka Može in soprogo, Antona Deželan, Franka Sašek, Johna Kobe, Antona Zafran in soprogo, Louisa Matičič, Jakoba Gostivnik, Florijana Bohte in soprogo, ter vse ostale v Milwaukee, Wis. Končno pozdrav vsem rojakom v Ameriki. Naj živijo prijatelji moji v veselju, dokler se ne povrnem! — Alojzij Ovnček.

Predno se podam na parnik "President Wilson", kateri odpluje 14. sept. proti Jugoslaviji, še enkrat pozdravljam vse moje znance in prijatelje širom Amerike. Srčen pozdrav mojim bratom in njih družinam ter N. Semprimožniku in njegovi soprogi. Vsem želim mnogo sreče, sebi pa srečno pot v uzanju, da se kmalu zopet vidimo. Na zdar! — Frank Močnik.

Predno se podam na parnik "President Wilson", še enkrat pozdravljam vse rojake širom Amerike, posebno pa mojega prijatelja Antona Kotar in Franka Zupančič v Collinwoodu, O. Pozdrav tudi Antonu in Mary Jerak, John in Agnes Rosel ter njih družinam. Želim vsem obilo sreče in napredka, sebi pa srečno pot. — Louis Verček iz Rake.

Predno odpotujem v staro domovino s parnikom "President Wilson", pozdravljam vse rojake v okolici Johnstown, Pa., posebno pa tiste, kateri so mi pomagali

v slučajih potrebe. Zahvaljujuvaje se z mojo soprogo vsem, kateri so naju spremili na postajo ter vzeli tako odkritosrečno slovo od naju. Srčni pozdrav tebi, svak, kakor tudi tvoji soprogi in otrokom. Hvala vama za vajino gostoljubnost, katero sta nam skazovala vedno. Enako gospodu in gospej Valjavec. Dalje lepa hvala tvrdki Frank Sakser in vsem uslužbencem za njih trud in postrežbo. Rojakom pa svetujem, naj se obrnejo na to tvrdko in videli boste, da ste dobrodošli ter z vsem preskrbljeni. Na veselo svidenje! — Frank in Ivanka ter hčerka Šega.

Kje se nahaja FRIDERIKA TAUSES poročena LAURIC? Doma je iz vasi Križ na Krasu. Zanje bi rad zvedel nižje podpisani, ker ji imam poročati več važnih reči iz stare domovine, odkoder sem se pred kratkim vrnil. Prosim rojake, če kdo ve zanjo, da mi javi, za kar se že vnaprej zahvaljujem. Ako pa sama čita ta oglas, prosim, naj se mi javi. — Frank Kocjan, 1703 E. 29. St., Lorain, Ohio. (13-15-9)

Rad bi izvedel za svojega prijatelja JOŽEFA KRAMAR. Leta 1914. se je nahajal v Rock Springs, Wyo. Po njem poizveduje njegov brat Anton Kramar. Ako bi čital sam te vrstice, naj se oglasi na naslov: George Bogataj, R. R. 8, Pittsburg, Kansas. (13-14-9)

VABILO NA VESELIČO, katero priredi društvo "Boritelj" št. 1 SDPZ. v soboto 25. septembra 1920 v dvorani društva sv. Alojzija na First Alley v Conemaugh, Pa. Začetek ob 7. zvečer. Tem potom vljudno vabimo vse rojake in rojakinje iz okolice, da se v obilnem številu vdeleže omenjene veselice. Vdeležila se bo tudi Slovenska delavska godba ter Dramatični klub, ki priredi igro: "Prebrisani farmer, ali kakovo je kmet advokata nasunkal", ki bo dalo navzočim dosti zabave in smeha. Vstopnina za moške 50¢; dame so vstopnino proste. Za vs drugo bo skrbel za to pripravljeni odbor. Opomba: Članom gori omenjenega društva se naznanja, kdor se ne vdeleži omenjene veselice, plača \$1.00 v društveno blagajno. (13-14-9) Odbor društva.

Začimba, kalčiča in najraznovrstnejša
domača zdravila
katera priporoča magr. Knapp, imam vedno v zalogi.
Pišite po brezplačni cenik.
MATH. PEZDIR
P. O. Box 772, City Hall Station
NEW YORK CITY.

Doctor Moy ---
je uspešno zdravil nadohe, božjast, kraljevno otrpnost, padavico ter srčne, jetrne, ledene ali pljučne bolezn, bolečine v želodcu, bolečine v prsih, vnete oči, noge, roke ali križ, otekline, revmatizem, kožne bolezni, izpuščaje, ogre, ošabnost, močnje in ženske bolezni, slabokri, brez operacije v najkrajšem času po najnižji ceni. Poskušajte in se prepričajte.
DOCTOR JIN FUZY MOY
308 Grant Street Pittsburgh, Pa.
Uradne ure: ob delavnih, od 9. dopoldne ob nedeljah in praznikih: od 9. dopoldne do 6. zvečer.
dne do 1. popoldne.

Najstarejši in največji slov. dnevnik v Združ. državah
"GLAS NARODA"
(Glasilo J. S. K. J.)
Novice iz vseh delov sveta, dopisi iz slovenskih naselbin, novice iz starega kraja, članki politični, gospodarski, izvorna poročila iz starega kraja, črtice, povesti, roman, šaljivo satirična kolona Peter Zgaga vsak dan razven nedelj in praznikov.
STANE:
Za vse leto - \$6.00
za pol leta - \$3.00
za mesto New York za vse leto \$7.00

Najmodernejše vrejena TISKARNA
Vabila, okrožnice, plakati, koverta, pisemski papir itd.
Točno in po najnižjih cenah.
Slovenic Publishing Company,
82 Cortlandt Street. New York City.

Svečenik in detektiv.

Detektivski roman. — Angleški spisal G. K. Chesterton.

Na "Glas Naroda" priredil G. F.

13

(Nadaljevanje.)

Četrto poglavje.

ČAST IZRAELA GOW.

Viharen dan se je nagibal proti svojemu koncu, ko je korakal oče Brown proti koncu sive škotske dočine ter zapazil čudoviti grad Glengyle. Zapiral je dolino in izgledalo je kot da je tam konec sveta. S svojimi strmimi strehami in stolpci, pokritimi z zelenim škripljem po načinu starih francoško-škotskih gradov, je vzbudil v Angležu spomin na čarovnice, noseče konjčaste klobuke. Temni gozdovi pa so izgledali kot trope črnih gavranov. Ta znak sanjavega, zapangana in celo peklenskega pa ni bil le posledica narave te pokrajine. Nad celim prostorom je visel eden onih oblakov ponosa, blaznosti in skrivnostnega trpljenja, ki težje tlačijo plemenitaste gradove Škotske kot pa ostale človeške otroke. Škotska ima namreč dvojno mero onega strupa, katerega imenujemo dedščino.

Duhovnik se je za en dan oprostil svojega dela v Glasgowu, da se sestane s svojim prijateljem Flambeau-jem, prejšnjim roparjem, ki pa je sedaj igral ulogo tajnega policista in ki se je nahajal z ne-
14
(Nadaljevanje.)

kim drugim bolj uradnim tovarišem v gradu Glengyle, da izvede preiskavo glede življenja in smrti zamrtega grofa iz Glengyle. Ta skrivnostna oseba je bila zadnji zastopnik plemena, kojega hrabrost in lasilna lokavost je imela za posledico, da so se tega rodu bali celo najbolj odlični plemenitasti tega naroda. Nikdo ni imel večjega deleža pri onem labirintu častihlepnosti in laži, katerega se je spleto krog škotske kraljice, Marije Stuart. Pregovor, ki se je ohranil med narodom, označuje dobro namen teh mahinacij:

Kar je zeleni sok za drevje,
To je rdeče zlato za Ogilvies.

Več kot sto let ni bilo nobenega časti vrednega gospoda na Glengyle, a zadnji je zadostil svojim plemenskim tradicijam s tem, da je storil edino, kar je še preostajalo, — da je namreč izginil. S tem ne smislim, da je šel v inozemstvo. Govorilo se je, da mora biti v gradu, če je bil sploh še kje. Čeprav je stalo njegovo ime zapisano v cerkveni knjigi ter v debelem, rdečem dvornem almanahu, ni vendar nikdo videl nosilca tega imena.

Če ga je sploh kdo dobil pred oči, je bil to neki samotarski kmet, srednja stvar med služabnikom in vrtnarjem. Bil je tako gluh, da ga je navadni narod smaral za nemega, dočim so ga borj bistroumni proglasili za tepeca. Bil je to suh, rdečelas delavec z močno spodnjo željstvo ter brezraznim modrim očmi. Slišal je na ime Izrael Gow ter je bil ledini in molčeli služabnik in tem samotnem posestvu. Ustrajnost, s katero je kopal krompir in rednost, s katero je bil zaposlen v kuhinji, pa sta vzbudila v narodu utis, da pripravljaja obede za sebe in za gospoda in da mora biti čudaški grof še vedno v gradu. Če je bilo treba kakega nadaljnjega dokaza, je bil ta, da je služabnik stalno zagotavljal, da ni gospoda doma.

Nekoga jutra sta bila poklicana župan in presbiterijanski duhovnik v grad. Našla sta tam, da je vrtnar, služabnik in kuhar do dal svojim številnim poslom še onega pogrebника ter zabil svojega plemenitega gospoda v krsto. Na kak način se je preiskalo to čudno dejstvo, ni bilo jasno kajti v celih zadevi se ni vršila nobena uradna preiskava, dokler ni Flambeau pred par dnevi odpotoval proti severu. Do takrat je truplo lorda Glengyle že nekaj časa počivalo na malem pokopališču na griču.

Ko je korakal oče Brown skozi temen vrt ter stopil v senco gradu, so viseli na nebu temni oblaki in zrak je bil moker. V zadnjem svitu zahajajočega sonca je videl neki temen človeški obris, moža v starinskem cilindru, ki je nosil na rami lopato. Cela postava je čudno spominjala na grobokopa, a ko se je oče Brown spomnil gluhega služabnika, ki je kopal krompir, se mu je zdel cela stvar povsem naravna. Vedel je nekaj o škotskih kmetih ter poznal njih spoštovanje, vsled katerega se jim je zdela povsem primerno obleči se v črno vspricho uradne preiskave. Poval je tudi njih varčnost, vsled katere se jim ni zdelo primerno izgubljati čas ter zamuditi vspricho preiskave kovanje krompirja. Celoten jezen pogled, katerega je vrigel moč na duhovnika, ko je šel slednji mimo, se mu je zdel povsem naraven, kajti pričal je o pozornosti in ljubosumnosti tega tipa ljudi.

Velika vrata je Flambeau sam odprl. Poleg njega je stal suh, cisev človek, ki je držal v roki neke listine. Bil je inšpektor Craven s Scotland Yarda. Velika dvorana v pritličju je bila plazna in gola in le par blehdi, porogljivih obrazov je zrla s sten.

Ko je sledil Brown obema v neko notranjo sobo, je zapazil, da sta oba preje sedela pri dolgi hrastovi mizi, koje konec je bil obložen s popisanimi papirji, smodkami ter s steklenicami z žganjem. Ostali del mize pa je bil pokrit s predmeti, ki so bili postavljeni v gotovih presledkih, predmeti, katerih ni bilo mogoče pojasniti. Na enem kopečku je ležalo kot razbito, blesteče se steklo. Poleg tega je stal nekoliko višji kupaček rjavega prahu. Tretji predmet je izgledal kot navadna palica iz lesa.

— Videti je, da imate tukaj neke vrste geoloških muzej, — je rekel oče Brown, ko je sedel ter pokazal z roko na predmete.

— Nikak geološki muzej, — je odvrnil Flambeau, — recimo, da je to dušeslovni ali psihološki muzej.

— Za božjo voljo — je vzkliznil policijski uradnik, — nikar mo pričeti s tako dolgimi besedami.

— Ali ne veste, kaj je psihologija? — je vprašal Flambeau vese-lo presenečen. — Prihologija pomenja biti prenapet.

— Ne razumem prav, — je odvrnil policijski uradnik.

— No, — je odvrnil Flambeau, — mislim, da smo glede lorda Glengyle našli le eno dejstvo. Bil je blazen.

Temna postava Gow-a z visokim cilindrom in lopato je prišla tedaj mimo okna ter se odbijala od večernega neba. Oče Brown se je brezbrizno ozrl vanjo ter pričel:

— To razumem in nekaj ni moglo biti popolnoma prav pri tem možu, kajti drugače bi se ne pokopal živega ter bi se mu tudi ne mudilo tako dati se pokopati, ko je bil čkrat mrtev. Kaj pa vas dovaja k domnevanju, da je bil blazen?

— No, — je rekel Flambeau, — čujte seznan stvari, katere je našel Mr. Craven v hiši.

— Imeti moramo svečo, — je pripomnil Mr. Craven nenadno. — Bliža se nevihta in pretemno bo za čitanje.

— Ali ste med svojimi posebnostmi našli tudi sveče?

Flambeau je resno pogledal ter uprl svoje temne oči v prijatelja.

— To je tudi čudno, — je rekel.
— Petindvajset sveč, a nobenega sledu o kakem svečniku.
Vedno bolj se je temnila soba in vedno bolj je tuli zunaj vihar, ko je šel oče Brown ob mizi navzdol do mesta, kjer je ležal sveženj vočenihi sveč. Pri tem se je spomnil slučajno nad kupom rjavega prahu in ostro kihanje je prekinilo molk.
— Halo — je vzkliznil, — nuhalni tobak.
Vzel je eno svečo jo pazno prižgal, se vrnil ter utaknil svečo v vrat steklenice. Veter je pihal skozi razbita okna in plamen sveče je nemirno trepetal. Krog gradu pa je bilo čuti šumenje gozdov, slično grmenju morskimi valovi, ki se zaletavajo ob skalno obalo.
— Prečitati hočem inventar, — je rekel Craven resno ter prijel v roke neke listine. — To je seznan stvari, katere smo raztresene in nepojasnjene našli v gradu. Povedati pa moram vnaprej, da je bil prostor v splošnem prazen in zanemarjen, da pa je bilo par sob urejenih in da je v njih stanoval neki človek, ki ni identičen s služabnikom Gow. Seznan se glasi naslednje:
(Dalje prihodnjiki.)

Velikanska sleparstva v tržaškem žitnem zavodu.

"Lavoratore" objavlja dolg članek z naslovom: "Tatovi v rmenih rokavicah. Osleparjeni konsumenti. Zločinska kamora. Uradniška potrata. Hudodelsko verižništvo. Primanjkljaj petih milijonov. V blagajni primanjkljaja 600.000 lir!" List pripoveduje, kako so se že dalje časa čule vesti o nerednostih in tržaškem žitnem zavodu, kateremu je načeloval neki kapitan Boecuzzi. Ta Boecuzzi, znan inreden v avstrijskih časih, je bil kapitan kratke plovice in je vodil parnik obrežne plovice "San Marco", ki je bil last istrsko-tržaške paroplovne družbe. Ob izbruhu vojne v Italijo je s parnikom vred pobegnil v Benetke, kjer so ga sprejeli z vsemi častmi. Napredoval je hitro in postal je pravi kapitan. Po okupaciji pa je prišel v Trst, kjer so mu izročili vodstvo žitnega zavoda, ki je imel zalagati vse zasedenice ozemlje z žitvi, a tudi oskrbovati izvoz žit v Avstrijo in Čehoslovaško. Možakar ni bil nikakor sposoben za to velevažno mesto, a bil je dobro pripravljen in te je zadostovalo. Kmalu pa so se začele raznašati govorice o nerednostih v zavodu, ali vlada ni storila nič. Šele tedaj, ko se je že govorilo popolnoma javno o velikanski nepravilnostih, je prišla iz Rima vladna preiskovalna komisija, ki pa je našla "vse v redu". Ali govorice so bile vedno točnejše in končno je prišlo popolnoma stvarna in z dokazi podprta ovadba na drž. pravdnništvo. Kapitan Boecuzzi ima očeta, ki je lastnik tvornice testenin. Tudi žitni zavod je imel v zalogi testenine. Morda je bilo kakih 10.000 kg popolnoma nepokvarjenih, vse skupaj pa je kupil njegov oče kot pokvarjeno blago za slepo ceno in je potem prodal za drag denar in z ogromnim dobičkom v Avstrijo. V par mesecih se je tako zasluzilo nad pol milijona lir. Kaj vse se je šlo izvažalo in prodalo z velikanskimi dobički, se ni ni ve. Žitni zavod, oziroma Boecuzzi je bil v stalni zvezi z verižniki in izvozliki, katerim se je prodajalo blago iz žitnega zavoda, namesto da bi se oddalo raznim krajevnim aprovizacijam. Zlasti veliki dobički so se delali z ameriško svinjino. Če so jo zahtevale aprovizacije, je ni bilo, verižniki pa so delali najmastnejše dobičke žnjo. V te kupčije so bili zapleteni poleg Boecuzzija tudi še razni drugi uradniki žitnega zavoda, ki so pa menda izginili še pravočasno. Red v žitnem zavodu je tak, da se ne ve nič, koliko blaga prihaja v zavod in koliko ga grez iz njega. Sedaj se je dognalo, da manjka za približno 5 milijonov lir blaga, dočim pa znaša primanjkljaj v blagajni 600 tisoč lir, in ne znajo najti opravičbe ne za enega ne za drugega. Tržaška kvestura (policijska) je imela že večkrat opravčev v žitnem zavodu, toda vse, kako končajo take preiskave. Je pač kaj padlo v roke temu ali onemu, in stvari je bilo konec. Boecuzzi je pred kratkim začel čutiti, da mu postajajo tla prevročna in je odstopil od vodstva žitnega zavoda. Dobil pa je nalogo, da naj prej spravi stvar v red, on, ki je

zagrešil ves nered! Med tržaškim prebivalstvom je to sleparstvo na debelo pobudilo velikansko pozornost in vse pričakuje z največjo nestrpnostjo, kaj porečejo oblast na ta "Lavoratorjeva" razkritja.

Aforizmi.

O ti krasni, veliki, po velikih poetih proslavljeni ponos! Ena beseda in dvojce, trojce, desetere sre bi zaplalo brezmejne sreče in solnce, žarko krasno solnce bi posijalo izza oblakov in ta bedna zmuzajoča, bolj in bolj ledena sreča!... Toda ne! Oni ne izgovorijo te besede, oni zakoljejo rajcjo celo svojo srečo maliku Ponosu na žrtvenik in potem strmiijo žalostno, brezupno, s sklenjenimi rokami v njeno počasi na trditlak curljajočo rdečo kri in venejo in mrejo... O ti krasni, veliki, po velikih poetih proslavljeni ponos!
Dr. I. Šorli.

Carinski stražnik: — Kaj vse Pač sreč le domači glas mehko se in sladko prilaga, on sreč pravi ve izraz in spet mogočno k sreč sega — domači glas le nosi spas!
Simon Gregorčič.

Pa kaj je sreča? Tista mirna samozadovoljnost? Korak sam zastane in sreč zatrepetaja, ko se je spomnimo; in če imamo ljubljeno in ljubeče bitje, ki hodi ob naši strani, nas mika, da bi posnemali življenje samotnih pastirjev v Arkdiji... Pa kako dolgo? Valovi današnjega življenja burkajo tudi ob goska zatijaja in mirne pašnike in sreč nam postajata tam še nemirnejše.
Dr. J. Tomišek.

Pa kaj je smrt? Kdor pije solnčni dan, vrojena iskra njemu nove vzbujaja, nikdar mu ogenj misli ni ugnaja. O smrti tudi misel ni mu tuja, iz sebe ona vase vre, kako jo naj zatere časa strujaja.
Anton Medved.

Pameten človek stoji z eno no go vedno zunaj svojih principov; fantast pa in ideolog, ki je dosleden, mora priti z dejanskimi življenjem navzkriž, ker smatra igranje nemirne domišljije za svetovne zakone.
Dr. F. Detela.

Pod solncem ni ga brez napak nobenega bilo zemljana; posebnost kako ima vsak, — ki čednostim je neka rana; voljan je duh, meso je slabo, ne da ti razprostreti habo.
Mat. Valjavec.

imate tukaj? Kaj je v tej mali baksi?
Stranka: — Naša obleka.
Stražnik: — In v veliki?
Stranka: — Naš papirnati denar.

Varna stava.
Prvi prijatelj: — Praviijo, da se govori o kakem človeku, če so njegova ušesa rdeča.
Drugi prijatelj: — Da, še bolj pa lahko reče, da govori neko o njem, če je njegov nos rdeč.

Vzrok in učinek.
Farmer: — Zelo žal mi je da je vaš sinko bolan. Bil je tako vesel, ko sem mu dal velik kos melone.
Mati: — Sedaj pa ni več vesel, ampak melon-količen.

KRETANJE PARNIKOV

KAJDAJ PREBILNO ODPLUJEJO IZ NEW YORKA.

LA LORRAINE	17. sept.	Havre
SELVEDERE	18. sept.	Trst
ST. PAUL	18. sept.	Cherbourg
BELVUE	18. sept.	Cherbourg
RYNDAM	22. sept.	Boulogne
ROCHAMBEAU	23. sept.	Havre
LAFAYETTE	24. sept.	Havre
COLUMBIA	24. sept.	Trst
MAURETANIA	30. sept.	Cherbourg
LA SAVOIE	1. okt.	Havre
PHILADELPHIA	2. okt.	Cherbourg
REGINA	6. okt.	Genoa
FRANCE	6. okt.	Havre
ARGENTINA	7. okt.	Trst
NEW YORK	9. okt.	Cherbourg
AQUITANIA	12. okt.	Cherbourg
LA TOURNAINE	12. okt.	Havre
LA LORRAINE	15. okt.	Havre
LAFAYETTE	23. okt.	Havre
ROCHAMBEAU	28. okt.	Havre
MAURETANIA	28. okt.	Cherbourg
LA SAVOIE	30. okt.	Havre
REGINA	30. okt.	Genoa
FRANCE	2. nov.	Cherbourg
ARGENTINA	3. novembra	Trst
PRES. WILSON	3. novembra	Trst
PESARO	6. nov.	Genoa
IMPERATOR	11. nov.	Cherbourg
REGINA	4. dec.	Genoa

Glede cen za vozno tarifo in vse druge pojavnice, obrnite se na trdnico.

FRANK SAKKER 82 Cortland St. New York

French Line

CAMPAGNE GENERALE TRANSATLANTIQUE V JUGOSLAVIJO PREKO HAVRE

TOURNAINE	14. septembra
LORRAINE	17. septembra
ROCHAMBEAU	23. septembra
LEOPOLDINA	25. septembra

Posobni zastopnik jugoslovanstva v Trstu
Parniki Francoze črta so transportovali cekom vojne na tisoče čehoslovaških vojakov brez vse nepravilnosti.

Za šifkarto in ceno vprašajte v ORUŽBINI PISARNI, 19 State St., N. Y. G. ali pa pri lokalnih agentih.

Cosulich črta

Direktne potovanja v Dubrovnik (Gr. vesna) in Trst.

BELVEDERE	18. septembra
COLUMBIA	30. septembra

Potom letkov, izdanih za vse kraje v Jugoslaviji in Srbiji. Razkolne ugodnosti prvega, drugega in tretjega razreda. Potniki tretjega razreda dobivajo brezplačno vino.

PHELPS BROTHERS & CO. Passenger Department 4 West Street New York

LYOYD SABAUDO

Prihodnj. odplute iz New Yorka parnik na 2 vljaka REGINA d'ITALIA 6. oktobra.

SUHO GROZDJE

Importirano iz starega kraja 22 centov funt. Bokca 50 funtov \$11.00. Probnost cene na veliko. BALKAN IMPORTING CO 81-83 Cherry Street New York, N. Y.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK 638 Penn Ave. Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik, specijalist v Pittsburghu, ki ima 35-letno uravno v zdravstvu in je vseh možnih boleznih.

Naš pacijentom: Tempotom naznanjam, da sem pripravljen sedaj sprejemati paciente v obeh svojih pisarnah in sicer: Ob ponedeljkih in petkih na št. 242 East 72 Street, New York, Telephone: Rhinelander 2065. Ure: Od 10, dopoldne do 8, zvečer. Ostale dni na št. 2399 Silver St., Ridgewood, Brooklyn, N. Y. Telephone: Evergreen 1445. Ure: Od 10, dopoldne do 8, zvečer. Ob nedeljah po dogovoru. dr. Josef M. Pleše

Zastopniki "Glas Naroda"

- San Francisco, Cal.: Jacob Lovlira.
- Denver, Colo.: Frank Škrabec.
- Pueblo, Colo.: Peter Cullig, John Germ, Frank Janesh in A. Kočvar.
- Bohala, Colo.: Louis Costello, Sazarnet, Colo.: Math. Kernalj.
- Indianapolis, Ind.: Alois Rudman.
- Chicago, Ill.: Joseph Bostič, Joseph Blish in Joseph Bevčič.
- La Salle, Ill.: Matija Komp.
- North Chicago, Ill.: Anton Kobač in Math. Ogrin.
- South Chicago, Ill.: Frank Černe.
- Springfield, Ill.: Matija Barborič.
- Waukegan, Ill.: Frank Petkovič.
- Franklin, Kansas: Frank Lenkovič.
- Frontenac, Kansas: Rok Firm.
- Rings, Kansas: Mike Pencil.
- Kitzmillar, Md.: Frank Vodopivec.
- Chisholm, Minn.: Frank Govže.
- Calumet, Mich.: M. F. Kobač in Pavel Schalta.
- Eveleth, Minn.: Louis Govže.
- Gilbert, Minn.: L. Všel.
- Hibbing, Minn.: Ivan Povše.
- Virginia, Minn.: Frank Hrovatich.
- Ely, Minn.: Frank Govže in Joseph J. Peshel.
- St. Louis, Mo.: Mike Grabrian.
- Great Falls, Montann: Math. Urth.
- Klein, Montann: Gregor Zobeč.
- Gowanda, N. Y.: Karl Sterniša.
- Little Falls, N. Y.: Frank Masla.
- Barberton, Ohio: Frank Pçe in Alb. Poljanec.

- Collinwood, Ohio: Math. Starnik.
- Cleveland, Ohio: Frank Sakcer, Charles Karlinger, in Jakob Basmik.
- Lorain, Ohio: Louis Balant, J. Kumle in M. Ostaneč.
- Niles, Ohio: Frank Kogovič.
- Youngstown, Ohio: Anton Kikelj.
- Oregon City, Oregon: M. Justin.
- Allegheny, Pa.: M. Klarich.
- Ambridge, Pa.: Frank Jakša.
- Benzner, Pa.: Louis Hribar.
- Broughton, Pa.: Anton Ipavec.
- Burdine, Pa.: John Demšar.
- Conemaugh, Pa.: Ivan Pakj in Vid Rovaniček.
- Claridge, Pa.: Anton Jerina in Anton Konojor.
- Dunio, Pa.: Anton Oshaben.
- Export, Pa.: Louis Šupančič.
- Forest City, Pa.: Mat. Kamla.
- Farrall, Pa.: Jerry Okorn.
- Imperial, Pa.: Valentine Peternel.
- Greenburg, Pa.: Frank Novak.
- Irwin, Pa.: Mike Pavšek.
- Johnstown, Pa.: Frank Gabrenja in John Polanc.
- Luzerne, Pa.: Anton Osovnik.
- Manor, Pa.: Frank Temšar.
- Moon Run, Pa.: Frank Maček in Frank Poornilšek.
- Pittsburgh, Pa.: U. Jakobič, Z. Jakša, Maš. Klarich in I. Magister.
- Ralphton, Pa.: Martin Koroscheta.
- Reading, Pa.: J. Pezdira.
- Steeltown, Pa.: Anton Hrc.
- Turtle Creek, Pa.: Frank Schfirer.
- West Newton, Pa.: Joseph Jovan.
- White Valley, Pa.: Jurij Previč.
- Willock, Pa.: J. Peternell.
- Black Diamond, Wash. G. J. Porenta.
- Coketou, W. Va.: Frank Kocijan.
- Thomas, W. Va.: A. Korenčan.
- Milwaukee, Wis.: Adolf Mantel in Jostj Tratnik.
- Sheboygan, Wis.: John Stampel in H. Svetina.
- West Allis, Wis.: Frank Skok.
- Rock Springs, Wyo.: Louis Tacher in A. Justia.

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDR. DRŽAVAH

Potrebuje se 100 premogarjev!

Največje majne v Upshur County. Največje plače v državi West Virginia. Naši možje zaslužijo 3 do 5 sto dolarjev na mesec. Zgradili smo nove hiše in jih nanovo opremili. To nam omogoča zaposliti še sto delavcev. Če ste tujec in če iščete prostor, kjer lahko napravite velik denar, pridite takoj. Naš premogorjev je šest čevljev visok in imamo stalno delo. Mi imamo dobre šole in katoliško mašo vsako nedeljo. Priglase naj se samo tujcem. C. T. GRIMM, Gen. Supt., Buckhannon River Coal Company, Adrian, W. Va.

30 dnevna ponudba

za one, ki šele 14-karntno zlate ure. Imam jih od \$30, naprej. Vertične od \$15, naprej. Ker imam ogromne zaloge iz prvih let, prodavam take pecuni. Vsak se lahko sam prepriča, ko blago dobi. Pišite, kaj želite in jaz vam pošljam C. O. D. Tako znanostni blago videti ob čnu spravljam. Prodajam srebrne in pozlačene ure po prijemnih cenah. Pošiljam vertične Jednotini in drugi privetki od \$2, naprej. M. POGORELC Room 605 Chicago, Ill

COLUMBIA OD \$35.50 — \$350.00 — VELIKA ZALOGA — PLOŠČ V VEER JELI — KJH BREKPLAČNE CE — NIKE DOBIJE PRI: VICTOR NAVRŠEK, 331 Grove St., CONEMAUGH, PA.